

P R O T O K O L L
fra
møtet i Omsetningsrådets arbeidsutvalg

torsdag 12. september kl. 12.00

(Møte nr. 10 2002)

Møtet ble satt kl. 12.30

Til stede: Ottar Befring (leder), Helge Aske (for Steinar Hauge), Harald Mork, Arne Vinje og Kirsten Indgjerd Værdal

Fra SLF: Haavard Elstrand, Sindre Flø, Tor Erik Jørgensen, Trond J. Trondsen, Roald Nes

Forfall: Steinar Hauge

Lederen fastslo at møtet kunne gjøre vedtak.

1. DAGSORDEN

Vedtak:

Dagsorden godkjennes uten merknader.

2. GODKJENNING AV PROTOKOLL

Vedtak:

Protokoll fra møtet i Arbeidsutvalget 22.08.2002 godkjennes.

Innhold:

3.	Avsetningstiltak kjøtt – Markedssituasjonen for kjøtt	3
4.	Avsetningstiltak i kjøttsektoren . Eksport og frysefradrag i perioden april - juni 2002	3
5.	Reguleringslagring av epler sesongen 2002.....	4
6.	Avsetningstiltak hagebruk – Oppgave prisnedskrivning av potetsprit 1. halvår 2002	5
7.	Markedssituasjonen for melk – Orientering.....	5
8.	Avsetningstiltak i melkesektoren – Sats for prisnedskrivning og minimumspris på smørølje 2002	6
9.	Markedsregulering i melkesektoren – levering av skolemelk 1. halvår 2002	8
10.	Avsetningstiltak melk – Prisnedskrivning av geitemelk til fôr, 1. halvår 2002.....	9
11.	Ny markedsordning for melk - Høringsuttalelse vedr. NILF-rapport 2002-5	10
12.	Avsetningstiltak i fjøfesektoren – Sats for pristillegg ved sluttoppgjør for leveranser av usorterte egg i 2002 fra ikke-samvirkebaserte eggpakkerier	15
13.	Avsetningstiltak i fjøfesektoren – Oppgave over leveranser av overskuddsegg til Prior Eggprodukter fra ikke-samvirkebaserte eggpakkerier, 1. halvår 2002.....	15

3. Avsetningstiltak kjøtt – Markedssituasjonen for kjøtt

I brev via e-post av 02.09.2002 fra Norsk Kjøtt gis det en orientering om den aktuelle markedssituasjonen og forventninger til markedet i 2002.

Prognoseutvalget for kjøtt videreførte i stor grad i møtet i juni den opprinnelige prognosen for 2002. Prognosen viser et samlet markedsoverskudd på 2 000 tonn, med et overskudd på 2 000 tonn for sau/ lam og 2 000 tonn for svin og en underbalanse på 1 200 tonn for storfe. Det prognoserte markedsoverskuddet forutsetter full utnyttelse av importkvotene.

Lageret av sau/ lam er redusert med 3 400 tonn siden årsskiftet, hvorav ca. 600 tonn er eksportert. WTO-kvoten på 680 tonn er slik nærmest fylt opp når det tas hensyn til RÅK-ordningen. Norsk Kjøtt har benyttet frysefradrag for å redusere lagrene før ny sesong.

Norsk Kjøtt kommer ikke til å ta ut målpris for alle dyreslag. Prisuttaket for gris vil antagelig tilsvare målprisen. For sau/lam ser det ut til at prisuttaket vil ligge kr 1,10 under målpris. Når det gjelder storfe legger Norsk Kjøtt opp til å komme ut ca kr 0,25 under målpris. Dette begrunnes med et for høyt prisuttak i 2001/2002.

Den administrative tollnedsettelsen som ble utløst i vår er forlenget frem til 15.09.2002. Normal prisløype har vært fulgt de siste månedene, og akkumulert prisavvik er i slutten av august på kr 0,52 under målpris.

Vedtak:

Arbeidsutvalget tar saken til orientering.

4. Avsetningstiltak i kjøttsektoren - Eksport og frysefradrag i perioden april-juni 2002

Med brev av 15.08.2002 sender Norsk Kjøtt oppgave over eksport og frysefradrag for perioden april-juni 2002.

Det har blitt eksportert 160 tonn sau/lam i perioden og eksporttapet utgjør 2,8 mill kroner på sau/lam. Det er ikke foretatt eksport av andre kjøttslag.

Rentesats for 1.halvår 2002 ble fastsatt til 7,2 % i Omsetningsrådets møte 21.06.02. Rentesatsen fra foregående halvårsperiode på 7,8 % er benyttet i alle månedsoppgavene i 1.halvår 2002. Korreksjon av dette må inngå som en spesifikasjon i oppsettet over kostnader i neste månedsoppgave.

I 1. halvår har det vært en eksport på til sammen 560 tonn av sau/lam. WTO-kvoten på 680 tonn er tilnærmet oppfylt når prognosert forbruk av eksportrestitusjon legges til.

Av oppgaven framgår det at eksporten av sau/lam har gått til Russland. Oppnådd pris har variert mellom kr 15,50 pr. kg og kr 20,00 pr. kg.

Frysefradraget for svin utgjør i den aktuelle perioden totalt kr 413 619, mens frysedrag for sau/lam utgjør kr 1 374 414. Frysefradraget var på gjennomsnittlig 10 % i de to månedene mai og juni hvor det ble gitt slikt fradrag.

Oppgavene er attestert av statsautorisert revisor.

Med hjemmel i Retningslinjer for bevilgninger til reguleringstiltak innenfor kjøttsektoren, pkt. IV og VI gjøres følgende

Vedtak:

Arbeidsutvalget godkjenner oppgavene for reguleringseksport og frysefradrag for april, mai og juni 2002 på til sammen kr 4 604 649. Beløpet føres som bevilget av midler fra omsetningsavgiften på kjøtt.

5. Reguleringslagring av epler sesongen 2002

Omsetningsrådet vedtok i møte 21.06.2002 forskrift om tilskudd til reguleringslagring av epler av avlingen i år 2002. I brev av 29.08.2002 kommer Grøntprodusentenes Samarbeidsråd (GPS) med forslag om opplegg for reguleringslagring høsten 2002.

Det blir foreslått å reguleringslagre 2.500 tonn epler, lik mengde som i 2001. Sortene som er foreslått reguleringslagret er Gravenstein (rød og vanlig), Lobo, K. Schneider, Elstar og Aroma (rød og vanlig).

Tabellen nedenfor viser en oversikt over total omsetning, ramme for reguleringslagring og mengde epler regulert til fabrikk de siste tre åra. Mengdene er angitt i tonn.

	Total omsetning	Ramme for reguleringslagring	Regulert til fabrikk
1999	6665	2000	0
2000	10331	3000	1993
2001	7537	2500	48

Epleavlingen er for 2002 prognosert til 8.926 tonn. Dette er om lag det kvantumet som kan forventes omsatt i den norske sesongen fram til 01.12.

Med hjemmel i forskrift om tilskudd til reguleringslagring av epler av avlingen i år 2002, fastsatt av Omsetningsrådet 21.06.2002, gjøres følgende

Vedtak:

For epler av avlingen i år 2002 blir det iverksatt reguleringslagring som omfatter inntil 2500 tonn av klasse I av sortene Gravenstein (rød og vanlig), Lobo, K. Schneider, Elstar og Aroma (rød og vanlig).

6. Avsetningstiltak hagebruk – Oppgave prisnedskrivning av potetsprit 1. halvår 2002

I brev av 30.08.02 sender HOFF Norske Potetindustrier (HOFF) oppgave over omsetningen av sprit i 1. halvår 2002. Oppgaven viser at det er omsatt 1 060 601 liter sprit som tilsvarer et tilskudd på kr 7 424 207 (kr 7,00 pr. liter sprit, jf. jordbruksavtalen).

HOFF sender i faks av 30.08.2002 oppgave over rektifisert sprit for 1. halvår 2002. Dette utgjør 1 008 985 liter som tilsvarer et tilskudd på kr 3 026 955 (kr 3,00 pr. liter rektifisert sprit, jf. jordbruksavtalen).

Tilskudd til prisnedskrivning og rektifikasjon av potetsprit utgjør til sammen kr 10 451 162 for 1. halvår 2002. Forbruket av midler til prisnedskrivning av potetsprit 1. halvår 2002 er relativt stort, og jordbruksavtalens bestemmelse som sier at dersom satsene gir et behov som overstiger bevilgningen, skal rektifikasjonsbidraget reduseres, kan komme til anvendelse. SLF har orientert HOFF om dette.

Det er for 2002 bevilget kr 18 500 000 til prisnedskrivning av potetsprit. Dette innebærer at kr 8 048 838 gjenstår av bevilgningen til å dekke prisnedskrivning av potetsprit i 2002.

Oppgaver over omsetning av sprit og over rektifisert sprit er attestert av statsautorisert revisor.

Med hjemmel i jordbruksavtalen punkt 4.2 gjøres følgende

Vedtak:

Oppgavene fra HOFF Norske Potetindustrier om omsetning av potetsprit og om leveranse av rektifisert sprit for 1. halvår 2002 godkjennes og kr 10 451 162 føres som bevilget av midler stilt til disposisjon under jordbruksavtalens punkt 4.2 (statsbudsjettets kapittel 1150, post 70.11).

7. Markedssituasjonen for melk – Orientering

Ved Omsetningsrådets behandling av reduksjon i omsetningsavgift for 2001 ble Tine BA bedt om å sende inn oppdaterte prognoser for kostnadene ved markedsreguleringene pr. 1. mai og 1. august. Formålet er å få en tettere oppfølging av behovet for reguleringsmidler i lys av endrede forutsetninger gjennom 2001.

I brev av 13.08.02 orienterer Tine BA om endringer i prognosene for melkeleveranser og i budsjetterte kostnader til markedsregulering. Ifølge denne orienteringen er prognosene for innveid melk på 1 523 mill. liter melk, noe som er på samme nivå som opprinnelig prognosert.

Tine BA skriver at de forventer at smøreksporten vil bli redusert med 1 170 tonn, noe som vil føre til reduserte kostnader på 16,4 mill. kroner. Det forventes en nedgang i hvitosteksporten på ca 1 000 tonn, noe som vil føre til reduserte kostnader på ca. 25 mill. kroner.

Til sammen forventer de ca 42 mill. kroner lavere kostnader til markedsregulering i 2002 enn opprinnelig budsjettert. Med en budsjettert overproduksjonsavgift på 20 mill. kroner vil dette føre til at fondet vil bli ca. 140 mill. kroner ved utgangen av året.

I jordbruksoppgjøret for 2002 heter det i pkt 7 i sluttprotokollen, pkt 4.1 vedr. kjøp og salg av kvoter for kumelk, at:

”Ved behov for å redusere produksjonen, gjøres dette ved at kvote inndras. Det legges til grunn at eventuell framtidig inndragning av melkekvote finansieres gjennom omsetningsavgift.”

Dette vil være en ny kostnad som tidligere ikke har vært budsjettert. Det ligger ikke an til oppkjøp i 2002. Som nevnt i sak 4 i Arbeidsutvalgets møte 22.08.02 vil Statens landbruksforvaltning, dersom dette skulle bli aktuelt, måtte avklare hjemmelsgrunnlaget og fremme dette som en sak for Omsetningsrådet.

Statens landbruksforvaltning har tidligere sagt at et fond på ca. 70 mill. kroner er av passe størrelse for hele tiden å være likvid, og kunne møte uforutsette variasjoner. Ved fastsetting av omsetningsavgift for 2003 kan det bli aktuelt å ta hensyn til bruk av midler til inndraging av melkekvote. På nåværende tidspunkt er det usikkert om det er nødvendig å øke fondets størrelse for å finansiere inndraging av melkekvote.

Med utgangspunkt i reduserte kostnader til markedsregulering og en budsjettert overproduksjonsavgift i 2002 på 20 mill. kroner vil fondet ved utgangen av året være på ca. 140 mill. kroner. Dette er ca 60 mill. kroner mer enn hva som var forventet når Omsetningsrådet 28.11.01 foreslo omsetningsavgift for 2002 og foreslo å redusere omsetningsavgiften på ku- og geitemelk for 2001 med 6 øre pr. liter. Årsaken til denne økningen i fondet er reduserte kostnader til markedsregulering i 2002, samt økte inntekter for 2001 på ca 18 mill. Økningen i inntekter skyldes at overproduksjonsavgiften og renteinntekten ble høyere enn hva som var budsjettert.

Det er to måter å redusere fondet på:

- reduksjon av fondet gjennom en tilbakebetaling til produsentene utfra levert melk i 2002, eller
- å fastsette en omsetningsavgift for 2003 som fører til en nedbygging av fondet.

Statens landbruksforvaltning vil avvende situasjonen og vil med utgangspunkt i den videre produksjons- og markedsutviklingen komme tilbake til spørsmålet i forbindelse med behandlingen av omsetningsavgift for 2003.

Vedtak:

Arbeidsutvalget tar markedssituasjonen i melkesektoren og utviklingen i størrelsen av fondet for omsetningsavgift på melk til orientering.

8. Avsetningstiltak i melkesektoren – Sats for prisnedskrivning og minimumspris på smørølje 2002

Med hjemmel i art. XIII i ”Forskrift om bevilgninger til reguleringstiltak innenfor melkesektoren” kan selgende meieriselskap ved salg av melkefett i form av smørølje til

innenlandsk margarinindustri godtgjøres for prisnedskrivning i henhold til sats og innenfor rammen av en minstepris vedtatt av Arbeidsutvalget. Nærmere bestemmelser for ordningen ble fastsatt av Arbeidsutvalget 12. mai 1998. Hensikten med ordningen er å gjøre melkefett prismessig konkurransedyktig i forhold til alternative oljeprodukter i margarinindustrien og redusere mengden med smør som reguleres til eksport.

I perioden 1998-2001 har satsene vært:

	Sats, kr/kg	Minstepris ekskl rabatt, kr/kg
Avtaleåret 1998/1999	5,90	20,00
Avtaleåret 1999/2000	4,96	20,00
Avtaleåret 2000/2001	5,12	20,00
2. halvår 2001	4,52	20,00

I dag er det bare Fjordland AS som produserer margarin med smørinnblanding Eierandelen til TINE Norske Meierier i Fjordland AS er 49,7 %. De øvrige eiere er: Gilde Norge (29,7 %), Norske potetindustrier (11,4 %) og Prior Norge (9,2 %). Det forutsettes at nedskrivningen ikke gir Fjordland AS lavere råvarepriser enn det konkurranseforholdene i markedet skulle tilsi.

Statens landbruksforvaltning har i møte på Tine Meieriet Sør, avd Klepp diskutert bruken av smørølje til produksjon av margarin. De mener at meierifaglig så er smørølje best, men ikke tilstrekkelig til å forsvare en vesentlig høyere pris enn alternativ råvarer. I tillegg kan bruk av smørølje være et markedsføringsmessige argument.

Prisen på rapsolje var i 2. halvår 2001 kr 6,40 pr. kg. Utfra prisene på alternativt råstoff har de redusert andelen smørølje til produksjon av Brelett fra 21- til 12 % fra mai i år. Prognosene for avtaleåret 2002/2003 er på ca. 1 000 tonn. Dette er ca. 400 tonn lavere enn det som har vært solgt pr. år etter at ordningen ble etablert. Konsekvensene av en slik reduksjon av smørølje er at behovet for eksport av smør øker. For markedsreguleringen vil dette medføre økte kostnader på ca. 1 mill kroner. Utviklingen tilsier ikke at prisnedskrivningen er for sterk.

Tine BA har i brev av 12.08.02 foreslått satser for 1. halvår 2002 og for avtaleåret 2002/2003.

Med utgangspunkt i det grunnlaget Arbeidsutvalget tidligere har benyttet¹, vil tilskuddssatsen for 1. halvår 2002 bli kr 4,48 pr. kg. Dette er basert på gjennomsnittlig prognosert råvareverdi på fløte i 1. halvår på kr 7,925, en omregningsfaktor på 2,73 og produksjonskostnader på kr 2,84 pr. kg og en minstepris på 20 kr pr. kg. For 2. halvår 2002 er det i beregningsgrunnlaget lagt inn prognoser fra prisutjevningen for 3. kvartal for omregningsfaktoren, fløtepris og kostnader. Økningen i produksjonskostnadene på 63 øre/kg skyldes økning av kostnader på flere kostnadssteder, som lønn, utstyr, administrasjon og støttefunksjoner.

¹ Tine BAs prognoser i prisutjevningen for råvareverdi for fløte til smør samt omregningsfaktor og produksjonskostnader, kfr sak 29 i Arbeidsutvalget 03.04.02.

	Fløte- forbruk	Fløte- pris, kr /kg	Råvarekost. kr/kg	Prod.kost kr/kg	TOT kost kr/kg	Forslag til sats, kr/kg
1. kv. 2002	2,73	7,918	21,62	2,84		
2. kv. 2002	2,73	7,932	21,65	2,84		
1. halvår 2002	2,73	7,925	21,64	2,84	24,48	4,48 ¹⁾
2. halvår 2002	2,737	7,94	21,73	3,47	25,20	5,20 ²⁾

¹⁾ 4,48 = 24,48 – 20,00, ²⁾ 5,20 = 25,20 – 20,00

Selv om det, som Tine BA påpeker, heter i bestemmelsene at satsen skal fastsettes pr. avtaleår vil Statens landbruksforvaltning foreslå at for avtaleåret 2002/2003 så begrenses forslaget til sats seg til 2. halvår 2002. Dette på grunn av at vi bare har prognoser for satsgrunnlaget som omfatter dette halvåret. Dette satsgrunnlaget er vist i tabellen ovenfor og er basert på prognoser for 3. kvartal i prisutjevningen for melk. Statens landbruksforvaltning vil fremme forslag til sats for 1. halvår 2003 når det foreligger prognoser for satsgrunnlaget som omfatter dette halvåret. Statens landbruksforvaltning vil vurdere behovet for å endre forskriften på dette punktet.

Det foreslås ingen endring av minsteprisen på kr 20,00 pr. kg.

Med hjemmel i ”forskrift om bevilgninger til markedsreguleringstiltak innenfor melkesektoren” art XIII av 28.11.96 gjøres følgende

Vedtak:

Tilskuddssats og minstepris på melkefett til margarinindustrien for 2002 fastsettes til:

- minstepris ekskl rabatt: kr 20,00 pr. kg
- tilskuddssats 1. halvår 2002: kr 4,48 pr. kg
- tilskuddssats 2. halvår 2002: kr 5,20 pr. kg

9. Markedsregulering i melkesektoren – Levering av skolemelk 1. halvår 2002

I henhold til forskrift om bevilgninger til reguleringstiltak innenfor melkesektoren § 10, fastsatt av Omsetningsrådet 28.11.1996, kan det godtgjøres for prisnedskrivning i forbindelse med gjennomføring av skolemelkordningen.

Med brev av 13.08.2002 sendte TINE BA oppgave over levert skolemelk i 1. halvår 2002.

I følge oppgavene er det til sammen levert 8 929 815 liter melk med kr 2,50 i prisnedskrivning pr. liter. Salget fordeler seg mellom de ulike melketypene på følgende måte:

	TINE BA
Helmelk, ltr	1 154 242
Lettmelk, ltr	7 063 445
Økologisk lettmelk, ltr	173 273
Ekstra lett, ltr	271 277
Skummet melk, ltr	267 578
Sum 1. halvår 2002, ltr	8 929 815
Beløp 1. halvår 2002, kr	22 324 537

Prisnedskrivning for TINE BA ved levering av skolemelk i 1. halvår 2002 tilsvarer kr 22 324 537.

Utviklingen i salg av skolemelk er fortsatt negativ for 1. halvår 2002. Det ble i første halvår levert ca. 400 000 liter mindre melk enn tilsvarende periode for 2001. Nedgangen i salget har vært størst til barnehager og videregående skoler, og minst til barne- og ungdomsskoler.

Gausdalmeieriet AS har ennå ikke levert oppgave for 1. halvår 2002.

Oppgaven fra TINE BA er attestert av statsautorisert revisor.

Med hjemmel i forskrift 28.11.1996 om bevilgninger til markedstiltak innenfor melkesektoren § 10 gjøres følgende

Vedtak:

Oppgaven for levering av skolemelk i 1. halvår 2002 for TINE BA på totalt kr 22 324 537,50 godkjennes. 5 mill. kroner bevilges av midler stilt til disposisjon over jordbruksavtalen og kr 17 324 537,50 bevilges av midler fra fondet for omsetningsavgift på melk.

10. Avsetningstiltak melk – Prisnedskrivning av geitemelk til fôr, 1. halvår 2002

I henhold til forskrift om bevilgninger til reguleringstiltak innenfor melkesektoren, fastsatt av Omsetningsrådet 28.11.1996 § 8 kan markedsregulator godtgjøres ved prisnedskrivelse av geitemelk som benyttes til fôr.

Med brev av 02.09.2002 oversender TINE BA oppgave over geitemelk anvendt til fôr i 1. halvår 2002.

I perioden er det til sammen benyttet 676 244 liter, med en samlet prisnedskrivning på kr 2 315 767. I budsjettet var det for 1. halvår lagt inn 2,5 mill. kroner. Prisen som er oppnådd på melken har i 1. halvår variert fra 9–40 øre pr. liter. Den gjennomsnittlige oppnådde prisen i perioden er 17,6 øre pr. liter, mens den i tilsvarende periode i 2001 var på 25,1 øre pr. liter.

Veid netto råvareverdi i 1. halvår 2002 var kr 3,63. Etter fratrekk av næringsmiddelavgiften og forskningsavgift på til sammen 2,5 øre pr liter melk og oppnådd pris for salg, er grunnlaget for beregning av dekning kr 3,424 pr liter. Dette tilsvarer kr 2 315 767.

Tabellen nedenfor viser en oppstilling over oppgave for 1. halvår 2002 sammenlignet med samme periode i 2001.

	Kvantum liter	Netto rå- vareverdi kr/liter	Oppnådd pris kr/liter	Avgift kr/liter	Deknings- grunnlag kr/liter	Refusjons- beløp kr/liter
1. halvår 02	676 244	3,625	0,176	0,025	3,424	2 315 767
1. halvår 01	797 475	3,485	0,251	0,02	3,214	2 563 481

* Tallene er ikke helt nøyaktige da det er foretatt avrundinger i desimalene.

Som tallene viser har prisen på geitemelk til fôr gått ned i enkelte områder. Det er i følge TINE BA vanskeligere å få avsetning på geitemelk til fôr. Prisen i Nord Norge har gått en del ned, men der er volumet såpass lite at det alene ikke ville vært merkbart. I tillegg har prisene gått ned hos TINE meierier sør.

Oppgavene er attestert av statsautorisert revisor.

Med hjemmel i forskrift 28.11.1996 om bevilgninger til reguleringstiltak innenfor melkesektoren § 8 gjøres følgende

Vedtak:

Oppgaven over anvendelse av geitemelk til fôr for 1. halvår 2002 godkjennes, og kroner 2 315 767 bevilges fra fondet for omsetningsavgift på melk.

11. Ny markedsordning for melk - Høringsuttalelse vedr. NILF-rapport 2002-5

Norsk institutt for landbruksøkonomisk forskning (NILF) har på oppdrag fra Landbruksdepartementet utredet forutsetningene for å etablere konkurranse i melkemarkedet. Oppdraget har sitt grunnlag i St.prp. nr. 52 (2000-2001) og i innstillingen fra næringskomiteen om jordbruksoppjøret 2001 (Innst. S. nr. 345 (2000-2001)).

NILF presenterer en ny modell for markedsordningen for melk der de foreslår endringer i:

- avtaleprissystemet
- prisutjevningsordningen
- forsyningsplikten

Eventuelle endringer skal etter planen gjennomføres fra 01.07.03 avhengig av hvor omfattende endringer som blir vedtatt gjennomført, og omfanget av implementeringsarbeidet knyttet til dette.

NILFs forslag til ny markedsreguleringen for melk innebærer en grunnleggende reform av dagens markedsordning, spesielt i forhold til prisutjevningsordningen. Markedsordningen utgjør imidlertid en helhet, og som del av en "totalpakke" er det derfor foreslått endringer på markedsreguleringsområdet spesielt i forhold til forsyningsplikten. Samtidig er det klart at det på grunn av de nære forbindelser det er mellom prisutjevningen og markedsreguleringen, så vil endringer i prisutjevningen virke inn på markedsreguleringen på flere måter. Ettersom Omsetningsrådets ansvarsområde knyttes til markedsreguleringen, og ikke prisutjevningen, har en i det følgende primært fokusert på markedsreguleringsdelen, også i forhold til vedtak.

Nedenfor presenteres forslaget til endringer i forsyningsplikten. Videre presenteres et resymè av grunnlaget for eksisterende bestemmelser, og forslag til uttalelse vedrørende NILF sin rapport. Andre konsekvenser for markedsreguleringen blir også kort omtalt.

1 NILF sitt forslag vedr markedsregulering

NILF foreslår i sin rapport til Landbruksdepartementet ingen prinsipielle endringer knyttet til ansvaret for- og gjennomføringen av markedsreguleringen av melk og melkeprodukter.

Som en del av et helhetlig forslag mener de imidlertid at det bør foretas en utvidelse av gjeldende bestemmelser når det gjelder markedsregulators forsyningsplikt.

For konsummelk mv tilrår NILF at:

”det vurderes en vesentlig utvidelse av forsyningsplikten, men der det fortsatt legges til grunn at uavhengige aktører også skal ha forsyninger av melk fra egne leverandører. Systemet for utvidelse av forsyningsplikten for anvendelse til konsummelk mv. kan bygges opp på ulike måter. NILF vil tilrå et system basert på dagens ordning med en etableringsperiode med relativt stor forsyningsplikt. Videre må regelverket inneholde regler om at uavhengige konsummelkmeierier på permanent basis sikres en forsyning av melk fra markedsregulator som står i et visst (prosentvist) forhold til aktørens mottak fra egne leverandører”.

For andre anvendelser enn produksjon av konsummelk mv tilrår NILF at:

”forsyningsplikten i utgangspunktet bør kunne bli uavkortet, men likevel med en mulighet for at de aktuelle organer kan gjøre vurderinger i det enkelte tilfelle med bakgrunn i særlige landbrukspolitiske og samfunnsmessige hensyn”.

NILF begrunner sitt forslag til utvidelse med at

”dette vil være en nødvendig forutsetning for utvikling av en vel fungerende markedsordning i henhold til mandatet, at konkurransen i markedet for meierivarer utvikler seg videre slik at det er reell konkurranse på flest mulig områder innenfor sektoren. En slik utvikling vil med stor sannsynlighet sikre et av hovedmålene med konkurranse i dette markedet, nemlig et bredere produktspekter. Det vil også være det beste, og sannsynligvis det eneste reelle, grunnlaget for å sikre at det ikke skjer former for misbruk av markedsrett.”

NILF foreslår at det må foretas ytterligere utredninger om bl.a. reglene for forsyningsplikt med sikte på en konkretisering.

2 Bakgrunnen for gjeldende forskrift

Ved etableringen av markedsordningen for melk pr. 01.07.1997 ble det vedtatt ”Retningslinjer for bevilgninger til reguleringstiltak innenfor melkesektoren”. Videre ble det i Omsetningsrådet 22.04.1997 med hjemmel i artikkel XI i retningslinjene vedtatt ”Nærmere bestemmelser for markedsregulators forsyningsplikt innenfor melkesektoren”.

Omsetningsrådet vedtok at TINE Norske Meierier som markedsregulator ble pålagt følgende forsyningsplikt på råmelk til uavhengige meieriselskaper som er aktører under ordningen med prisutjevning i markedsordningen for melk:

”1. Til konsummelk-anvendelse.

Ved etablering av et anlegg for konsummelktapping eller produksjon av andre flytende melkeprodukter skal Norske Meierier ekstraordinært supplere en uavhengig aktør med råmelk i en periode på 3 år fra oppstartdato. Kravet på suppleringsleveranse gjelder et kvantum som til enhver tid settes likt med det kvantum råmelk som på månedsbasis

veies inn fra egne leverandører. Leveransen avgrenses i etableringsperioden til et totalt råvaregrunnlag på 15 mill. liter innveid melk på årsbasis (dvs. maksimalt 7,5 mill. liter suppleringsleveranse).

Etter etableringsperioden har Norske Meierier en varig suppleringsplikt som på løpende basis skal dekke differansen mellom det uavhengige konsummelk-anleggets prognoserte innveining fra egne leverandører den aktuelle måned, og tilsvarende tall for den høyeste månedsperioden i den tilhørende årsprognosen, dog slik at suppleringsleveransen ikke i noen periode skal overstige det kvantum som veies inn fra egne leverandører.

2. Til andre anvendelser.

Til andre anvendelser enn konsummelk har Norske Meierier forsyningsplikt til uavhengige aktører på en slik måte at disse stilles på lik linje med egne produksjonsmeierier. Det kvantum som under prisutjevningens prioriteringsregler er tilgjengelig for den aktuelle anvendelse, skal fordeles mellom aktørene ut fra råvarebehov basert på realistiske prognoser for salg og markedsandeler.

Utfyllende bestemmelser for den forholdsvise fordeling av tilgjengelig produksjonsmelk mellom de ulike aktører fastsettes av Arbeidsutvalget”.

Med utgangspunkt i brev av 14. oktober 1998 fra TINE Norske Meierier gjorde Omsetningsrådet 19.03.1999 vedtak om nytt pkt. 2 i nærmere bestemmelser for markedsregulators forsyningsplikt til andre anvendelser enn konsummelk. Reglene for konsummelk ble holdt uendret, men det ble stilt krav om egne leverandører også for anlegg som produserte for andre anvendelser, på linje med konsummelkmeierier. I dette vedtaket, som ble gjort med 8 mot 7 stemmer heter det:

”Til andre anvendelser enn konsummelk skal Tine Norske Meierier ekstraordinært supplere uavhengige aktører med råmelk i en periode på 3 år fra oppstartsdato. Kravet på suppleringsleveranse gjelder et kvantum som til enhver tid settes likt med det kvantum råmelk som på månedsbasis veies inn fra egne leverandører. Leveransen avgrenses i etableringsperioden til et totalt råvaregrunnlag på 35 mill. liter innveid melk på årsbasis (dvs maksimalt 17,5 mill. liter suppleringsleveranse).

Etter etableringsperioden har Tine Norske Meierier en varig suppleringsplikt som på løpende basis skal dekke differansen mellom det uavhengige selskapets prognoserte innveining fra egne leverandører den aktuelle måned, og tilsvarende tall for den høyeste månedsperiode i den tilhørende årsprognosen, dog slik at suppleringsleveransen ikke i noen periode skal overstige det kvantum som veies inn fra egne leverandører. Tine Norske Meieriers forsyningsplikt etter disse retningslinjer, skal stilles på lik linje med egne produksjonsmeierier. Disse retningslinjer har ikke tilbakevirkende kraft, slik at aktører som er i virksomhet før 01.01.1999, har krav på å bli tilført et tilsvarende kvantum som de mottok i 1998.”

Mindretallet hadde ulike forslag om innholdet i pkt. 2 i bestemmelsene. Følgende forslag fikk 2 stemmer:

”Til andre anvendelser enn konsummelk har Norske Meierier forsyningsplikt til uavhengige aktører på en slik måte at disse stilles på lik linje med egne produksjonsmeierier, men oppad begrenset til 35 mill liter melk pr anlegg. Det kvantum som under prisutjevningens prioriteringsregler er tilgjengelig for den aktuelle anvendelse skal fordeles mellom aktørene ut fra råvarebehov basert på realistiske prognoser for salg og markedsandeler.”

Et mindretall på 1 stemte for et likelydende vedtak, men med begrensning oppad til 60 mill. liter pr anlegg, som også var sekretariatets forslag. Et mindretall på 4 stemte for ikke å endre bestemmelsene.

I drøftingene den gang ble det bl.a. lagt vekt på Synnøve Finden ASAs planer om anlegg opp mot 150 mill. liter pr. år i et av de sentrale husdyrområdene. En slik tilnærmet ubegrenset forsyningsplikt ville over tid kunne redusere markedsregulator til en ren råvareleverandør, og ville således kunne være en konkurransevridende regel i TINE Norske Meieriers disfavør.

Synnøve Finden ASA klaget i brev av 13.04.1999 på Omsetningsrådets vedtak. Omsetningsrådet behandlet klagen i møte 10.06.1999 der Omsetningsrådet opprettholdt sitt tidligere vedtak, og besluttet å sende saken over til Landbruksdepartementet for behandling.

Departementet fremmet saken som Kongelig resolusjon som ble vedtatt 07.01.2000. I vedtaket heter det:

- ”1 Nærmere bestemmelser for markedsregulators forsyningsplikt innenfor melkesektoren”*
pkt. 2 første ledd skal lyde: Til andre anvendelser enn konsummelk har TINE Norske Meierier forsyningsplikt til uavhengige aktører på en slik måte at disse stilles på lik linje med egne produksjonsmeierier, men årlig oppad begrenset til 40 mill. liter melk pr. anlegg. Til aktører med større anleggskapasitet pr. 19. mars 1999 enn 40 mill. liter, settes omfanget av forsyningsplikten lik meierselskapets anleggskapasitet pr. denne dato. Det kvantum som under prisutjevningsordningens prioriteringsregler er tilgjengelig for den aktuelle anvendelse, skal fordeles mellom aktørene ut fra råvarebehov basert på realistiske prognoser for salg og markedsandeler.
- 2 I samsvar med pkt. 1 i vedtaket her, fastsettes TINE Norske Meieriers forsyningsplikt til Synnøve Finden ASAs anlegg i Alvdal til 65 mill. liter årlig leveranse av melk”*

Det departementet la til grunn for vedtaket var samfunnsinteressene knyttet til spørsmål om konkurranseforhold og markedsregulering i melkesektoren. For å gjøre det mulig for nye aktører å produsere melk til andre anvendelser enn konsummelk, mente departementet at det ikke kan stilles krav om egne leverandører, spesielt innenfor dagens kvotesystem. Disse er derfor avhengige av å få tilførsel av råstoff fra markedsregulator utfra prognoser og innmeldte behov. Dette tilsvarer forholdene innen flere andre sektorer. Når det gjelder størrelsen på det kvantum som markedsregulator har plikt til å levere, mente departementet at endringsvedtaket i Omsetningsrådet 19.03.1999 representerer en betydelig endring fra prinsippet om ubegrenset forsyningsplikt. Dette var etter departementet sin mening en for sterk innskrenkning.

Samtidig som departementet ønsket å sikre økt konkurranse, ønsket de ikke en situasjon der markedsregulator skal bli påført en konkurransemessig ulempe.

Departementet mente at ubegrenset forsyningsplikt ville kunne gi uakseptable omstillingskostnader. Dette er knyttet til den totale kapasitet som er bygd opp i regi av TINE-selskapene, og den desentraliserte struktur som eksisterer. Departementet mente at allmenne landbrukspolitiske målsettinger tilsier at omstillinger i en overgangsperiode må skje innen rammer som er rimelige for markedsregulator. Departementet konkluderte derfor med at det måtte foretas en kvantumsmessig begrensning av leveringsplikten.

For å fastsette denne la de den gjennomsnittlige størrelsen for norske ysterier til grunn. Sammen med en forventet strukturutvikling valgte departementet å fastsette mengden som markedsregulator kan pålegges å levere til uavhengige aktører for andre anvendelser enn konsummelk, til 40 mill. liter melk pr. anlegg pr. år. Samtidig gjorde departementet unntak for det nye anlegget til Synnøve Finden ASA i Alvdal, der de la til grunn at dette anlegget var planlagt og dimensjonert med utgangspunkt i de bestemmelsene som gjaldt før endringsvedtaket i Omsetningsrådet 19.03.1999. Departementet mente at det bør skje en løpende vurdering av bestemmelsene utfra en faktisk utvikling i meieristrukturen. Omsetningsrådet tok departementet sitt vedtak til etterretning og endret bestemmelsene i henhold til Regjeringens vedtak i møte 20.03.2000.

3 Framtidige bestemmelser om forsyningsplikt

I St. meld. nr. 19 (1999-2000) fastslo Landbruksdepartementet at det ikke er ønskelig å legge saker med betydelig konkurransemessig betydning til partssammensatte organer. Det ble i den forbindelse uttalt at ansvaret for å fastsette viktige konkurransemessige rammebetingelser, herunder bestemmelser om mottaks- og forsyningsplikt, burde overføres fra Omsetningsrådet til Landbruksdepartementet. Overføringen av ansvaret for mottaks- og forsyningsplikten til departementet er ennå ikke iverksatt. Landbruksdepartementet vil starte et lovarbeid med sikte på å overføre denne myndigheten.

Et konkret forslag til en utvidelse av forsyningsplikten må, som nevnt i NILF sin rapport, basere seg på en nærmere utredning og vil komme som en del av arbeidet med rapporten fram mot et forslag til ny markedsordning for melk.

4 Andre konsekvenser for markedsreguleringen

Grunnlaget for satser under regelverket for markedsreguleringen av melk vil kunne bli endret som en følge av omleggingen. Dette vil kunne medføre behov for gjennomgang av flere deler av dette regelverket. Statens landbruksforvaltning vil komme tilbake til Omsetningsrådet med forslag til endringer i regelverket dersom en ny markedsordning for melk tilsier dette.

NILF foreslår i sin rapport at det iverksettes en tilpasset form for separasjon av leveranser av melk som råvare (Tine Råvare) fra den videre foredlingen av meierivarer (Tine Industri), og legger til grunn at markedsregulator fremmer forslag til hvordan disse organisatoriske enhetene kan og bør skilles administrativt og regnskapsmessig.

Selv om oppgavene med markedsreguleringen skilles ut fra andre oppgaver i Tine råvare og holdes regnskapsmessig atskilt, innebærer arbeidet med markedsregulering en involvering av flere enheter i Tine-konsernet. Dette vil, som i dag, måtte innbefatte oppgaver/personer i regionselskapene og i Tine industri, og følger som en naturlig konsekvens av at arbeidet med markedsreguleringen skal utføres i forlengelsen av markedsregulators totale virksomhet.

Forslaget bryter således i noen grad med det som så langt har vært et grunnleggende premiss for det norske markedsreguleringssystemet. Så langt en for tiden kan vurdere forslaget, bør ikke dette være noe avgjørende hinder. Det bør være mulig å finne praktiske ordninger. Forslaget har likevel behov for en nærmere vurdering/utredning i det videre arbeidet med reformen.

Vedtak:

Arbeidsutvalget ser positivt på, og gir sin generelle tilslutning til det igangsatte arbeidet med en grunnleggende reform av markedsordningen for melk basert på utredningen fra NILF. Arbeidsutvalget forutsetter at endringer i bestemmelsene om forsyningsplikt utredes nærmere og blir vurdert som en del av en helhetlig løsning, også sett i forhold til det samlede sett av rettigheter og plikter som reguleringssystemet utgjør.

12. Avsetningstiltak i fjørfesektoren – Sats for pristillegg ved sluttoppgjør for leveranser av usorterte egg i 2002 fra ikke-samvirkebaserte eggpakkerier

I brev av 20.08.2002 foreslår Prior Norge at satsen for pristillegget til private eggpakkerier ved levering av usorterte egg til Prior Eggprodukter AS videreføres på 70 øre pr. kg i 2002.

Av innstilling til arbeidsutvalgets møte 27.09.2001 framgår det at Statens landbruksforvaltning (SLF) og Fjørfebransjen landsforening (FLF) mener at grunnlaget for satsen bør gjennomgås på nytt. Tidsfristen for denne oppgaven ble satt til februar 2002. Dette er imidlertid en gjennomgang som beklageligvis har blitt oversett av både SLF og markedsregulator.

Leveransene av overskuddsegg til Prior Eggprodukter er ganske beskjedne i 2002, og nivået på satsen får slik begrenset betydning. FLF bekrefter i e-mail datert 02.09.2002 at de ikke har merknader til Prior sitt forslag til en videreføring av pristillegget på 70 øre.

En gjennomgang av grunnlaget for satsfastsettelsen bør imidlertid legges fram for arbeidsutvalget i løpet av 1. halvår 2003. Hensikten vil bl.a. være å få en forståelse av om det er beregningstekniske variabler som legges til grunn, eller om det hovedsakelig er et skjønn som legges til grunn. Gjennomgangen bør ha en forankring både hos markedsregulator og i FLF.

Nåværende sats på 70 øre pr. kg foreslås videreført i 1. og 2. halvår 2002.

Med hjemmel i «Regler for Godkjente eggpakkeriers adgang til å levere overskuddsegg til Norske Eggsentraler», fastsatt av Omsetningsrådet 8. juni 1995, i medhold av § 11 i Retningslinjene for markedsregulering i fjørfesektoren gjøres følgende

Vedtak:

1. Satsen for pristillegg for leveranser av usorterte egg til Prior Eggprodukter AS for 2002 fastsettes til 70 øre pr. kg.
2. Prior Norge utbetaler pristillegget etterskuddsvis umiddelbart etter at Arbeidsutvalget, etter søknad fra det enkelte pakkeri, har godkjent innleverte oppgaver.

13. Avsetningstiltak i fjørfesektoren – Oppgave over leveranser av overskuddsegg til Prior Eggprodukter fra ikke-samvirkebaserte eggpakkerier, 1. halvår 2002

I henhold til «Regler for godkjente eggpakkeriers adgang til å levere overskuddsegg til

Norske Eggsentraler», sist endret av Arbeidsutvalget 18. november 1996, kan det etterskuddsvis betales et pristillegg for usorterte leveranser utover et kvantum tilsvarende 5 % av det enkelte pakkeris totale innveide mengde. Procentsatsen på 5 % av totalt innveid mengde skal tilsvare mengden med egg fra oppverpingsperioden som er de 5 første produksjonsukene. I disse ukene er eggene mindre og av mer ukurant størrelser enn i resten av produksjonsperioden.

Bakgrunnen er den doble mottaksplikten i eggsektoren der eggpakkerier utenfor samvirket har leveringsrett av egg til markedsregulators eggproduktfabrikk i perioder med overskudd. Pristillegget skal kompensere for leveranser utover 5 % som vil være egg med høyere verdi enn Priors noteringspris for usorterte egg.

Det forutsettes at andre avsetningskanaler er utnyttet før en påberoper seg markedsregulators doble mottaksplikt, som er begrunnet i retten til å gjennomføre reguleringseksport. Det må derfor kontrolleres for størrelsen på leveranser til andre eggproduktfabrikker enn markedsregulators. Dersom denne leveransen overstiger 5 % av totalt innveid mengde gis det rett til tilskudd for hele leveransen til Prior Eggproduktfabrikk. Dersom leveransen til andre eggproduktfabrikker er mindre enn 5 % av innveid mengde, trekkes denne manglende utnyttelsen av det innenlandske markedet fra det kvantum som er levert Prior Eggproduktfabrikk for å finne kvantum som gir rett til tilskudd.

Kvantumet godkjennes av Arbeidsutvalget etterskuddsvis for hvert halvår for hvert pakkeri.

Med brev datert 16.07.2002 oversender Norgården AS søknad om godkjenning av leveranser av usorterte egg til Prior Eggprodukter i 1. halvår 2002. Dette gjelder i henhold til pkt. 3 i reglene for usorterte egg, og avtalt leveranse av sorterte egg.

Tabellen nedenfor viser total innveid mengde av egg 1. halvår 2002, samt 5 % av innveid mengde i samme periode. Tabellen viser videre de kvantum som er levert til AS Eggproduktfabrikken og Prior Eggprodukter. Disse tallene viser at det leverte kvantum overskuddsegg til Prior Eggprodukter fra Norgården AS er berettiget tilskudd. Alle tall er i kilo.

	Norgården AS
Totalt innveid, 1. halvår 2002	4 076 656
5 % av innveid kvantum	203 833
- Lev. til AS Eggprodukter	570 045
Manglende oppfylling av 5 %-kravet	0
Lev. til Prior Eggprodukter	15 654
Kvantum med pristillegg	15 654

Satsen for pristillegget fastsettes i arbeidsutvalgets møte 12.09.2002. Prior Norge utbetaler pristillegget etterskuddsvis når Arbeidsutvalget har godkjent kvantum som er berettiget et pristillegg.

Oppgaven fra Norgården AS er attestert av revisor.

Med hjemmel i «Regler for godkjente eggpakteriers adgang til å levere overskuddsegg til Norske Eggsentraler» gjøres følgende

Vedtak:

Oppgaven over leveranser fra Norgården AS til Prior Eggprodukter på 15 654 kg for 1. halvår 2002 godkjennes. Leveransene gir rett til et pristillegg på basis av vedtatt sats. Pristillegget utbetales av Prior Norge.

Møtet var slutt kl. 13:00.